

Savina Yannatou i Miquel Gil presenten Parea

Basat en material tradicional (principalment de l'àrea mediterrània), **Savina Yannatou** i el grup **Primavera en Salonico** ofereixen un so obert, sense fronteres ni etiquetes, que va des de les cançons més simples fins a les formes musicals contemporànies.

Insistent en instruments acústics, la meitat dels quals tenen el seu origen a l'est, el grup intenta explotar al màxim el seu so específic, a vegades explorant-se fins al límit de les seves possibilitats. Savina Yannatou, més enllà de la seva exquisida capacitat interpretativa, dóna un èmfasi especial a l'expressió de la *música* de cada llenguatge diferent, usant la seva veu com un instrument més.

Amb un bagatge que combina els estudis clàssics i l'autèntica música tradicional amb improvisacions de jazz i blues, Savina Yannatou i els músics de la Primavera en Salonico es defineixen com funàmbuls sobre l'acord que connecta la música modal de l'est amb la música equivalent de l'oest d'Europa, la música de l'edat mitjana i les populars polifonies de la Mediterrània.

Començant per les riqueses melismàtiques del *maqam* de l'est i els encantadors ritmes irregulars, el grup explora el territori de la improvisació col·lectiva lliure, trobant-se amb el jazz modern.

Savina Yannatou i Primavera en Salonico han estat oferint concerts per tot el món des de 1996. Això inclou Europa sencera, els Estats Units, Israel i Taiwan, i locals com el Queen Elizabeth Hall i el Barbican a Londres, el 92nd Street Y a Nova York, The Holon Theatre a Tel Aviv, el Melbourne Concert Hall i diversos WOMAD festivals, així com altres nombrosos festivals de música internacionals, com Stern Grove a San Francisco, el Taipei World Music Festival, la Fiesta Suds a Marsella i molts altres.

El més destacat del 2003 inclou la participació al Moers New Jazz Festival a Alemanya, al Music Meeting a Holanda i a l'exhaurit Queen Elizabeth Hall a Londres; durant el 2004 cal remarcar el Festival Etnosur a Espanya i el Musicas do Mundo a Portugal, mentre que el 2005 va començar amb la participació a la 20a edició de l'International Jazz Festival Muenster a Alemanya.

Juntament amb Primavera en Salonico, Savina Yannatou va enregistrar *Primavera en Salonico, Cançons populars sefardites de Tessalònica* (Lyra), *Mediterranea* (Sounds True, USA/ Lyra), *The Virgin Maries* (Lyra) i *Terra Nostra*. És un CD en directe amb la llicència d'ECM, gravat el 2003. El març del 2005 va aparèixer una nova producció, anomenada *Sumiglia*, que és el resultat de la col·laboració amb el productor i fundador del segell, Manfred Eicher.

Nascuda a Atenes, Grècia, **Savina Yannatou** va estudiar cant amb G.Georilopoulou al Conservatori Nacional i més tard amb Spiros Sakkas al Workshop d'arts vocals a Atenes. Savina va assistir als estudis de postgrau (aptituds d'interpretació i comunicació) a la Guildhall School of Music and Drama, a Londres, amb una graduació premiada per la Mousigetis Foundation.

La seva carrera professional com a cantant va començar quan encara era estudiant i va cantar pel programa diari de gran èxit, i fins avui molt respectat, de la ràdio nacional grega (Radio 3), anomenat *Lillipoupoli*, sota la direcció del famós compositor Manos Hadjidakis.

Després d'això va interpretar *entechno* (astut), cançons gregues, en col·laboració amb coneguts compositors grecs. Més tard es va centrar en la música barroca, medieval i renaixentista. A començaments dels noranta va començar a experimentar amb diferents tècniques vocals i amb la improvisació lliure. Paral·lelament a això, va iniciar una col·laboració amb un nombre de músics de Tessalònica, els quals van fundar el grup Primavera en Salonico per a l'ocasió, amb el qual ella va enregistrar, i més tard interpretar, *Primavera en Salonico-Cançons populars sefardites de Tessalònica - Songs from the Mediterranean*, el *Virgin Maries of the World* i *Terra Nostra* (tots posats a la venda per LYRA/Musurgia Graeca, el segon també a USA per Sounds True sota el nom *Mediterranea* i l'últim també per ECM).

Savina Yannatou també ha compost la seva pròpia música i cançons com *Rosa das Rosas* i *Dreams of the mermaid*, tots dos enregistrats per Musurgia Graeca, i també música per a teatre (l'últim va ser per a *Medea*, interpretada el 1997 al Teatre Nacional Grec), vídeo art i teatre dansat. A més, ha llançat o participat en més de 20 LP i CD.

La seva carrera professional com a cantant des de 1979 i com a compositora, cantant i vocalista des de 1986, l'ha portat a cobrir una gran varietat de tipus de música a festivals, produccions de teatre i televisió, enregistraments, etc.

Primavera en Salonico es va formar el 1993, quan aquest grup de músics, sota la direcció de Kostas Vomvolos, va col·laborar en la producció de les *Cançons populars sefardites* amb Savina Yannatou. Però

abans d'això, els seus membres havien col·laborat en diversos grups, enregistraments i projectes musicals des de l'inici dels vuitanta. L'activitat musical dels músics cobreix una gran varietat d'estils: des de la música clàssica europea i la música antiga bizantina, la música tradicional grega i la música del Pròxim Orient fins al jazz, tot això interpretat posant especial èmfasi en les tendències de la música moderna i la improvisació. Els membres del grup han publicat 15 CD com a compositors, solistes o membres d'altres grups, mentre que el nombre d'aparicions en CD sobrepassa els 150 títols.

Miquel Gil desembarca molt jove en la música de transmissió oral. Els seus primers passos musicals els dona en ambients rockers, però prompte coneix Vicent Torrent i Manolo Miralles amb els quals funda Al Tall; des d'aleshores està immers en la música d'arrel tradicional. En diferents etapes d'Al Tall ha estat baixista i/o percussionista, ocasionalment guitarrista, i esporàdicament dolçainer. Però la veu és, sens dubte, l'instrument amb què aprèn a expressar-se millor, una veu i un estil de cant fruit de molts anys d'estudi. En l'actualitat és una de les grans veus del panorama musical mediterrani.

Al Tall, un grup de marcat component vocal, fou l'escola perfecta per aprendre a cantar (els gèneres tradicionals, el cant valencià d'estil, la polifonia, les cançons de batre...) i per descobrir la dimensió mediterrània de la música d'arrel del País Valencià.

Els primers temps d'activitat del grup, coincidents amb la transició democràtica espanyola, foren anys que començaren en la clandestinitat i acabaren en estadis de futbol plens de persones festejant l'arribada de la llibertat amb la seva música.

En una segona etapa, coincident amb els temps amb l'anomenada *moguda*, el grup pren consciència de la seva projecció mediterrània. Les gires per països mediterranis es fan freqüents i el contacte amb altres intèrprets de l'àrea li aporten una visió més àmplia de l'entorn musical que l'envolta. Editen un disc conjuntament amb Maria del Mar Bonet, *Cançons de la nostra Mediterrània*. El mateix any que Espanya signa el tractat d'adhesió amb la Comunitat Econòmica Europea, Al Tall edita un nou disc amb el qual reafirmen la seva vocació mediterrània: *Xarq Al-andalus*, amb el grup marroquí Muluk el hwa.

Aquest és el darrer treball en què Miquel Gil participa com a membre del grup, que abandonarà per anar a la recerca de nous camins. La possibilitat d'entrecreuar estils l'atrau molt, és l'albada de la música ètnica, la irrupció de la informàtica musical, el midi, els primers *samplers*; nous camins en la música d'arrel.

La nova etapa de maduració com a *cantaor* el porta a estudiar diferents variants dels cants lliures mediterranis com la *rembetika*, el rai o la *canzone* napolitana. També aprofundirà en l'estudi dels gèneres per a *cantaors* de la tradició valenciana.

Com a *cantaor* col·labora amb el guitarrista Ricardo Esteve i el grup de flamenc Salpicao. Durant eixa època sent admiració per músics com Gabriel, Sakamoto, Branduardi, Camarón, Heno, Dissidenten, de Lucía, Los Chichos, Blades, Morente, Marelu, Battiato o N'door. Reconeix en el treball de tots ells com han sabut donar-li a la música de transmissió oral eixa dimensió contemporània que la fa útil i viva.

En un projecte multidisciplinar amb el grup de dansa anomenat Mare Internum coneix Vicente Sabater, teclista i, en aquell moment, un pioner de la informàtica musical. Tots dos coprodueixen un directe amb el qual guanyen els *Encuentros de Canción de Autor para Jóvenes Intérpretes*, convocat per l'Institut de la Juventud del Ministerio de Cultura. L'anterior edició d'aquest festival l'havia guanyat el grup Ketama i la següent Albert Pla.

Com a resultat de tot això funden Terminal Sur, un projecte proper al pop ètnic on conviuen melodies *gnawa*, rumba, cant d'estil, juntament amb versions de Tom Waits, José Afonso, Remigi Palmero, seqüències, loops i llaüts. Editen l'LP *Viajero*.

Si bé les primeres composicions de Miquel Gil són del final de l'època amb Al Tall, és en aquesta etapa amb Terminal Sur quan comença a compondre amb regularitat, a fer música d'encàrrec per al teatre i per a audiovisuals. També treballarà en el món del doblatge i la locució.

Fruit d'aquesta col·laboració amb Vicent Sabater són la banda sonora de l'obra de Carles Alberola *O tu o res*, amb Perico Sambeat, i les col·laboracions amb el grup Seguridad Social.

A les acaballes del 95, Miquel Gil inicia un nou camí, amb la seva veu com a ingredient principal. Els ritmes d'anada i tornada —van nàixer ací, anaren a Amèrica i tornaren, o a l'inrevés— amb sonoritat mediterrània *bouzuki*, llaüt, bandúrria, guitarra; havanera, rumba, colombiana... Com a resultat *Buscando tu olor*, amb la col·laboració d'Efrén López i de Vicent Sabater.

Mentre, anava coent-se un projecte més ambiciós: *Orgànic*, una forma de cantar que només utilitzava per a càrregues de profunditat, soterrada en segones veus, en els seus propis treballs, o en col·laboracions

discogràfiques. Eixa forma de cantar, que de vegades es confon amb el flamenc, és el resultat de molts anys de treball i de l'estudi de les formes de cant del Mediterrani i, especialment, de les formes del cant valencià. *Orgànic* pretenia rescatar-les, posar-les en primer pla i, amb una sèrie d'usos i sons mediterranis comuns (bordons, polirítmies, polifonies, instruments tradicionals, etc.), donar una dimensió mediterrània i, per tant, universal, a eixes músiques tan locals.

El treball va començar rebuscant entre la poesia de creadors actuals de l'àrea lingüística catalana, a la recerca de textos capaços de suscitar les emocions dels nostres dies, que ajudaren en la idea de fer un treball de cant tradicional amb vocació contemporània.

La gravació d'*Orgànic*, amb producció d'Efrén López, Toni Xuclà i el mateix Miquel Gil, veu la llum l'any 2002. Aquest treball marca un abans i un després en la carrera del músic, i li permet consolidar una llarga trajectòria musical fonamentada en molts anys de preparació i d'investigació en l'àmbit de les músiques ètniques.

A l'edició del 2002 del festival Mediterrània de Manresa, especialitzat en música mediterrània d'arrel, presenta un espectacle conjunt amb el grup mallorquí Música Nostra i els sabadellencs Pomada.

L'any 2003 guanya el premi Altaveu que atorga el Festival Altaveu de Sant Boi del Llobregat, el premi al millor disc de l'any en català organitzat per la revista *Enderroc* i, en la modalitat *folk*, el premi Puigporret de la crítica musical del Mercat de la Música de Vic.

En col·laboració amb Lidia Pujol i Psàlite creen *Terregada*. Cinc veus i un repertori sagnant, un exercici vocal de cançons tradicionals amb un denominador comú: la crueltat humana.

Participa en la producció del Taller de Músics de Barcelona: *Canta al plaer de viure*. Aquest mateix any comença la gestació del seu últim treball publicat: *Katà*, un prefix grec que significa 'sota', 'davall'. Vol significar la intenció de buscar entre les capes superposades en què s'estratifica la música tradicional, la matèria primera per fer música, escollint gèneres on substanciar el pas definitiu a "cantaor mediterrani" (*granaines*, *fandangos*, *rembetika*, *soleá por bulería*, *bolero*, *picat mallorquí*...).

La presència a la guitarra de Raül Rodríguez concreta la intenció de compartir amb la guitarra d'energia flamenca les formes del cant valencià. Era un repte pendent. Aquesta energia, que sempre ens ha arribat via *cantos de Levante*, en aquest treball ha compartit espai amb gaites búlgares, *duducs*, *neis*, *moixenyos*, dolçaines i gralles d'Eduard Navarro i de Xavi Lozano; amb les cordes amb trasts o sense ells, els guitarrons i els mil instruments més de Tobal Rentero i Eduard Iniesta, els baixos de David Farran, les percussions de Lluís Molas i Diego López i la mirada atenta i l'oïda fina d'Oscar Roig.

El CD *Katà* es publica el març del 2004, els mesos d'abril i maig entra en la World Music Charts Europe, en les posicions vuit i cinc respectivament, la qual cosa afegeix una important projecció internacional al treball. Al resum anual de l'esmentada llista (World Music Charts Europe, preview Year 2004), *Katà* queda en la posició trenta-sis d'un total de nou-cents títols.

Aquest mateix estiu, en el marc del Festival Internacional de Músiques de Torroella de Montgrí, s'estrena l'espectacle *Som de mar*, amb la col·laboració de l'Esbart Ciutat Comtal, la Coral Sant Esteve de Castellar del Vallès, Psàlite, Lídia Pujol i Gog i Magog. Una producció amb repertori de tota la Mediterrània al voltant de la veu i les cançons de Miquel Gil.

Al llarg de l'any 2004, el músic ha actuat a França, Anglaterra, Alemanya i Mèxic. A l'edició 2004 del Mercat de la Música de Vic guanya el premi Puigporret de la crítica musical en la modalitat *folk* i en la resta de categories.